

Cù Thị Thuỷ, Vũ Thị Thu Hằng, Nguyễn Thị Luyện,
Vũ Thị Ngọc Minh, Chu Thị Hồng Nhung

Hướng dẫn thực hiện

Giáo dục

Quyền con người

trong cơ sở giáo dục mầm non

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
GIỚI THIỆU CHUNG VỀ ĐỀ ÁN “ĐƯA NỘI DUNG QUYỀN CON NGƯỜI VÀO CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TRONG HỆ THỐNG GIÁO DỤC QUỐC DÂN”	4
Phần một: QUYỀN CON NGƯỜI VÀ ĐẢM BẢO QUYỀN CON NGƯỜI TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON	5
I – QUYỀN CON NGƯỜI VÀ QUYỀN TRẺ EM	5
1. Quyền con người	5
2. Quyền trẻ em	11
II – BẢO ĐẢM QUYỀN CON NGƯỜI TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON	16
1. Các chủ thể có vai trò, trách nhiệm bảo đảm quyền con người trong cơ sở giáo dục mầm non	16
2. Biểu hiện thực hiện quyền con người trong cơ sở giáo dục mầm non	18
3. Nhận diện một số hành vi vi phạm quyền con người, quyền trẻ em trong cơ sở giáo dục mầm non	20
Phần hai: HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN TRẺ EM TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON	24
I – HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN GIÁO DỤC QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN TRẺ EM TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON	24
1. Nội dung giáo dục quyền con người, quyền trẻ em trong cơ sở giáo dục mầm non	24
2. Hướng dẫn thực hiện quyền con người cho cán bộ quản lí, giáo viên, nhân viên trong cơ sở giáo dục mầm non	29
3. Hướng dẫn cán bộ quản lí, giáo viên, nhân viên thực hiện quyền trẻ em trong cơ sở giáo dục mầm non	34
II – HƯỚNG DẪN THỰC HIỆN TÍCH HỢP NỘI DUNG GIÁO DỤC QUYỀN TRẺ EM CHO TRẺ MẪU GIÁO	44
1. Phát triển chương trình nhà trường tích hợp nội dung giáo dục quyền trẻ em	44
2. Thực hiện tích hợp nội dung giáo dục quyền trẻ em trong các hoạt động giáo dục	46
Phụ lục: GỢI Ý KẾ HOẠCH GIÁO DỤC THỰC HIỆN TÍCH HỢP GIÁO DỤC QUYỀN TRẺ EM CHO TRẺ MẪU GIÁO	66
TÀI LIỆU THAM KHẢO	87

LỜI NÓI ĐẦU

Quyền con người là các giá trị, chuẩn mực phổ quát toàn cầu được ghi nhận trong nhiều văn kiện quốc tế của Liên hợp quốc và được các quốc gia, trong đó có Việt Nam cam kết thực hiện. Tôn trọng và thúc đẩy việc bảo đảm quyền con người trở thành xu thế tất yếu mang tính toàn cầu, theo đó giáo dục quyền con người là chìa khoá để góp phần nâng cao nhận thức xã hội, giúp ngăn ngừa, hạn chế vi phạm quyền, bảo đảm mỗi cá nhân biết tự bảo vệ quyền của mình và biết tôn trọng phẩm giá, quyền và tự do của người khác; trong đó có cán bộ quản lí, giáo viên, nhân viên và trẻ em trong các cơ sở giáo dục mầm non.

Để thực hiện đầy đủ các cam kết quốc tế, mỗi quốc gia cần phải thường xuyên chú trọng giáo dục quyền con người. Đưa giáo dục quyền con người vào hệ thống giáo dục quốc dân, bao gồm giáo dục mầm non, là nội dung quan trọng trong các hoạt động thúc đẩy và bảo vệ quyền con người của Nhà nước Việt Nam.

Ngày 05/9/2017, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Đề án “Đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong hệ thống giáo dục quốc dân” (Quyết định số 1309/QĐ-TTg). Tài liệu **Hướng dẫn thực hiện giáo dục quyền con người trong cơ sở giáo dục mầm non** được xây dựng trong khuôn khổ triển khai thực hiện Đề án. Tài liệu bao gồm:

- **Phần một:** *Quyền con người và đảm bảo quyền con người trong cơ sở giáo dục mầm non.* Phần này giới thiệu những khái niệm cơ bản về quyền con người, quyền trẻ em; thực hiện quyền con người và giáo dục quyền con người trong cơ sở giáo dục mầm non.
- **Phần hai:** *Hướng dẫn thực hiện quyền con người, quyền trẻ em trong cơ sở giáo dục mầm non.* Phần này hướng dẫn thực hiện quyền con người cho cán bộ quản lí, giáo viên, nhân viên và hướng dẫn cán bộ quản lí, giáo viên, nhân viên thực hiện quyền trẻ em trong cơ sở giáo dục mầm non; hướng dẫn tích hợp giáo dục quyền trẻ em cho trẻ mẫu giáo trong cơ sở giáo dục mầm non.
- **Phụ lục:** *Gợi ý kế hoạch giáo dục thực hiện tích hợp giáo dục quyền trẻ em cho trẻ mẫu giáo.*

Chúng tôi rất mong nhận được ý kiến đóng góp từ các bạn đọc để tiếp tục chỉnh lí, bổ sung và hoàn thiện tài liệu hơn.

Nhóm tác giả

Giới thiệu chung về Đề án “ĐƯA NỘI DUNG QUYỀN CON NGƯỜI VÀO CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC TRONG HỆ THỐNG GIÁO DỤC QUỐC DÂN”

(Theo Quyết định số 1309/QĐ-TTg ngày 05/9/2017 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Đưa nội dung quyền con người vào chương trình giáo dục trong hệ thống giáo dục quốc dân”)

Mục tiêu chung

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục quyền con người nhằm tạo sự chuyển biến trong nhận thức của người học, của đội ngũ nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục về tầm quan trọng, ý thức tự bảo vệ các quyền của bản thân, tôn trọng nhân phẩm, các quyền và tự do của người khác; ý thức về trách nhiệm, nghĩa vụ của công dân đối với Nhà nước và xã hội, góp phần phát triển toàn diện con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu hội nhập và phát triển bền vững của đất nước.

Mục tiêu đối với đội ngũ và người học

Đối với cán bộ quản lý giáo dục và giáo viên: Nâng cao nhận thức, hiểu biết về các nguyên tắc, chuẩn mực quyền con người để từ đó thúc đẩy việc tôn trọng và thực hiện quyền con người, góp phần tạo ra môi trường giáo dục hướng tới sự phát triển toàn diện của con người trong hệ thống giáo dục quốc dân.

Đối với trẻ em mẫu giáo: Bước đầu hình thành nhận biết được quyền và biết tôn trọng quyền của người khác.

Nội dung giáo dục quyền con người trong từng cấp học

Đối với cán bộ quản lý giáo dục và nhà giáo

- Các nguyên tắc của quyền con người, đặc biệt là quyền trẻ em trong pháp luật quốc tế và pháp luật Việt Nam (bình đẳng, không phân biệt đối xử, tôn trọng nhân phẩm, sự khoan dung,...).
- Các quyền con người cơ bản.
- Trách nhiệm, nghĩa vụ của các chủ thể (đặc biệt là các chủ thể nhà nước, tổ chức, cá nhân trong ngành Giáo dục) trong việc xây dựng một môi trường giáo dục có sự tôn trọng, bảo vệ quyền con người.

Đối với trẻ em mẫu giáo: Những yếu tố cơ bản về quyền, bổn phận của bản thân và của người khác.

QUYỀN CON NGƯỜI VÀ ĐẢM BẢO QUYỀN CON NGƯỜI TRONG CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON

I QUYỀN CON NGƯỜI VÀ QUYỀN TRẺ EM

1. Quyền con người

1.1. Khái niệm “quyền con người”

Quyền con người là những quyền vốn có của tất cả mọi người, không phân biệt chủng tộc, giới tính, quốc tịch, sắc tộc, ngôn ngữ, tôn giáo hay bất kì địa vị nào khác. Quyền con người bao gồm các quyền công dân về chính trị, dân sự, kinh tế, xã hội và văn hoá. Mọi người đều được hưởng những quyền này mà không bị phân biệt đối xử.

Quyền con người được hiểu như sau:

- Quyền con người là các quyền căn bản mà tất cả mọi người, bất kể họ là ai hoặc họ từ đâu đến, sinh ra đều có.
- Quyền con người hướng mỗi cá nhân và tổ chức xã hội cách đối xử với người khác trên cơ sở tôn trọng phẩm giá của họ.
- Các quyền con người được ghi nhận trong Tuyên ngôn phổ quát về quyền con người (năm 1948), các công ước quốc tế về quyền con người của Liên hợp quốc, được luật pháp của các quốc gia công nhận và bảo hộ.

Quyền khác với nhu cầu: nhu cầu là điều kiện cơ bản để con người tồn tại; quyền là những điều mà theo công bằng và chính đáng thì một con người phải được hưởng hoặc được làm. Tuy nhiên, nhu cầu có thể được đáp ứng hoặc không được đáp ứng. Khi nói về nhu cầu, người ta không nghĩ đến việc ai có trách nhiệm đáp ứng. Nhưng khi đề cập đến quyền, xã hội phải có trách nhiệm đáp ứng. Các nhu cầu cơ bản nhất được đề cập đến như là các quyền.

1.2. Các văn bản pháp lí về quyền con người

1.2.1. Pháp luật quốc tế

- Tuyên ngôn phổ quát về quyền con người (năm 1948)